

Belgyógyászati kórképekben létrejöhethő mozgásszervi tünetek

Kovács Attila

Kiskunhalasi Semmelweis Kórház a SZTE
Oktató Kórháza

Szeged, 2025. január 17.

Belső szervekre utaló reumatológiai szindrómák¹

Arthritist, polyarthritist okozhat:

Vírusbetegségek (hepatitis B, HIV, etc.)

Infekciók: Streptococcus, Shigella, Yersinia, Salmonella, Chlamydia, Borrelia, Mycoplasma - posztinfekciózus arthritis formájában

Malignus tumorok, haemoblastosisok (tüdő tumorok és leukaemia), paraneoplasziás polyarthritis formájában

Pseudohypertrophiás pulmonalis osteoarthropathiát (dobverőujj, óraüveg-köröm) okozhat bronchiectasia, tüdőtályog, tüdő tumor, ezenkívül veleszületett vitium, krónikus hepatitis, colitis ulcerosa

Arthritis, polyarthritis gyakran első tünete lehet a következő betegségeknek:

Crohn- betegség, Colitis ulcerosa

Krónikus pancreatitis, pancreas carcinoma

Whipple-kór

Biliaris cirrhosis

Boeck-sarcoidosis

Pitvari myxoma

Hyperlipidaemia, hypercholesterinaemia

Szekunder köszvényt okozhat, elsősorban nagyízületekben:

- Polycythaemia
- Leukaemiák
- Veseelégtelenség
- Ólommérgezés

Periarthritis humeroscapularist, kéz-váll syndromát okozhat:

- Diabetes mellitus
- Hyperparathyreosis
- Stroke
- Myocardialis infarctus

A kezujjak Dupuytren-contracturájával járhat:

- Diabetes mellitus

Kéztő-alagút-syndromára hajlamosít:

- Terhesség
- Diabetes
- Hypothyreosis
- Acromegalia
- Amyloidosis
- Myeloma multiplex

Arthrosisra hajlamosít:

Hypothyreosis
Acromegalia
Diabetes

Rheumatoid arthritishez hasonló kézelvátváltozást okozhat:

Hypothyreosis

Diffúz skeletalis hyperostosis vagy hyperostosis vertebrarum:

Időskori diabetesre való hajlammal együtt

Myopathia, polymyositis csatlakozhat:

Tumoros elváltozásokhoz

Generalizált osteoporosist okozhat:

Felszívódási zavar
Gyomorresektio utáni állapot
Krónikus májbetegség
Castratio, hypogonadismus
Hypercorticismus, Hyperparathyreosis, Hyperthyreosis

Renalis osteoarthropathiát okozhat:

Veseelégtelenség

Osteomaláciát okozhat:

Felszívódási zavar

Mozgásszervi szindrómák diabetes mellitusban¹

DM: incidencia, élettartam nő

Mozgásszervi eltérések: patofiziológiai háttér?

Kialakulás: életkor? DM fennállása? (metabolikus kontroll?)

Dominálónan a felső végtagokon

Kötőszövet érintettsége, neuro- és vasculopathiák

Dg: klinikai/ radiológiai

Nincs specifikus terápia

Infectiós szövődmények!

Mozgásszervi szindrómák diabetes mellitusban

Intrinsic komplikációk: **csökkent ízületi mobilitás**
merev kéz szindróma
diabeteses izominfarktus
diabeteses láb

Megnőtt incidencia: **Dupuytren-kontraktúra**
vállövi capsulitis
neuropathiás arthropathia
flexor tenosynovitis
carpal tunnel szindróma
septicus arthritis
proximális motoros neuropathia
pyomyositis
DISH
osteopenia (I.típusú DM esetén)

Lehetséges asszociáció: arthrosis

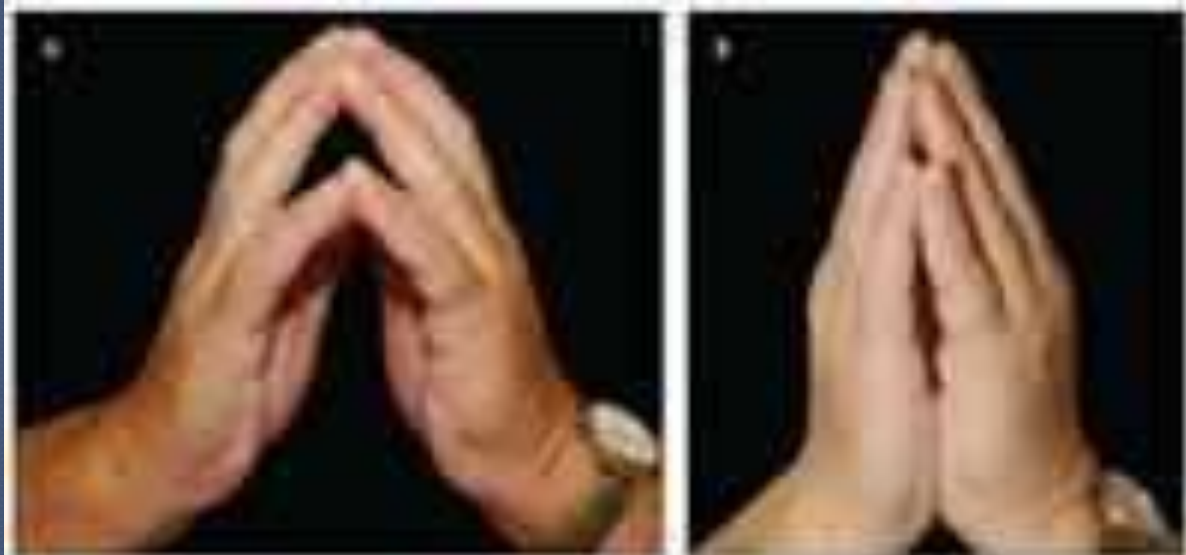

Figure 1. The image shows a person's hands in a prayer position. The hands are held together with the fingers pointing upwards and the palms facing each other. The image is split into two panels: the left panel shows the hands from a front-three-quarter view, and the right panel shows them from a side view. The hands are held together in a prayer position, with the fingers pointing upwards and the palms facing each other.

Csökkenet ízületi mobilitás¹

Ok: kollagén fehérje glikozilációja, keresztkötések glikozilációs végtermékek kötődnek receptorukhoz sejtszignál molekulák -> megváltozott génexpresszió, protein funkció -> sejt diszfunkció

Prevalencia: 8-58%(I.) ill. 25-76% (II.) vs 1-20% (non-DM)

- „**imádkozó –jel**”

- I.típ. DM: mikro- (és makro!) angiopathiát jelezhet előre

- retinopathia, nephropathia gyakoribb!

- csökkent MTP mozgás, megnőtt talpi nyomás: **ulcus!!**

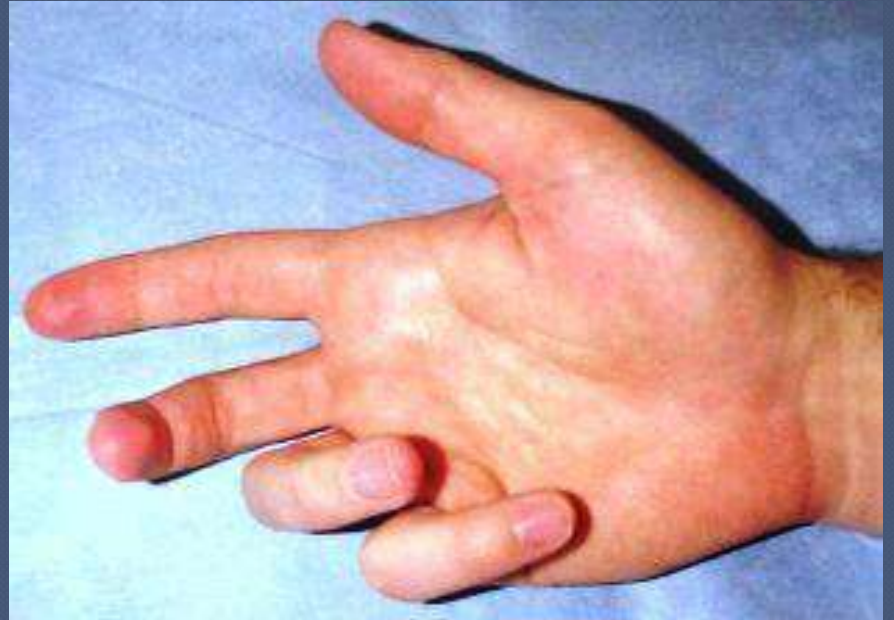
Terápia: Sorbinil? NSAID? Fizioterápia?

Diabeteses láb

- * Kétoldali – Ischaemiás és neuropathiás forma (szenzoros, motoros és vegetatív elváltozások)
- * Neuropathia: zokniszerű érzészavar, spontán fájdalom, reflexkiesés
- * Trophicus zavar – gyulladás – deformálódó csontok
- * Talpi fekély – abscessus
- * Rtg: OP, osteolysis, subluxatio
- * Ankylosis alakulhat ki
- * Th.: NSAID, antiporoticus szerek, fizioterápia

FEMININ MASCULIN

RUE
DUPUYTREN

Coin
Visagiste

INDIA

AVANT IL Y AVAIT LA COLOGRATON, MAINTENANT IL Y A INDIA.

AVANT IL Y AVAIT LA COLOGRATON, MAINTENANT IL Y A INDIA.

INDIA L'OREAL

SHAMP		
MISE EN PLUS		
SOIN KERASTASE	10	
COLORATION		
DIA COLOR	40	
COLOR BIO	46	
BALAYAGE		
-COURTS	60	
-LONGS	70	
MECHES PAPIER	60	
PERMANENTE		
-COURTS	60	
-LONGS	70	
DEFRIBAGE		
-COURTS		
-LONGS		
SHAMP COUP BRUSH	51	
-CHEVEUX COURTS	54	
-CHEVEUX LONGS		
SHAMP BRUSHING		
-CHEVEUX COURTS	29	
-CHEVEUX LONGS	34	
COUP COULEUR		
-CHEVEUX COURTS		
-CHEVEUX LONGS		
DOSE SUPP	15	
SHAMP BRUSH COULEUR	41	
-CHEVEUX COURTS	44	
-CHEVEUX LONGS		
SHAMP BRUSH BALAYAGE		

Dupuytren-kontraktúra^{1,2}

Hisztológia: III-as kollagén, chondroitin szulfát,
szolubilis kollagén, keresztkötések száma ↑

Aponeurosis fokozott fibrosisa, proliferatív és fibrotikus
elváltozásokkal

TGF-béta I → fibroblast proliferáció és depozíció

Prevalencia: I.típ.DM: 5-14%, II.típ.DM: 12-14%

**Palmaris/digitalis csomó, bőrmegvastagodás,
ín feletti köteg, ujjkontraktúra**

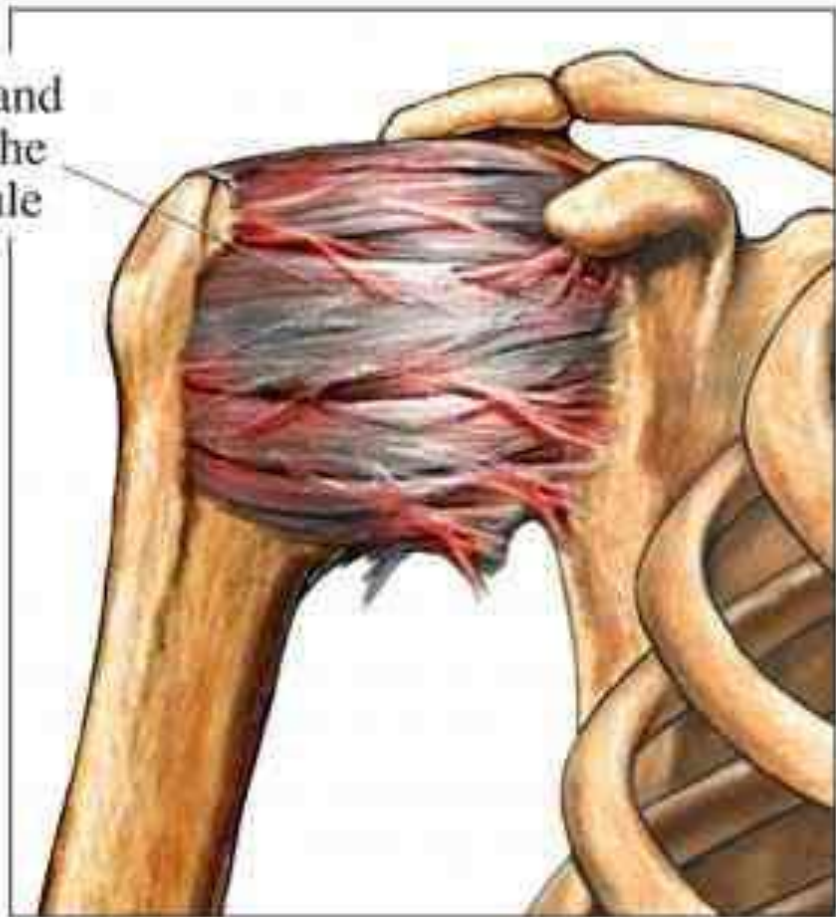
DM: bilaterális! - III-IV.ujj felett vs non-DM: IV-V. ujj

Terápia: sebészi vs tű-fasciotomia – kiújulhat

1 Bayat A, Watson JS, Stanley JK et al. Plastic and Reconstructive Surgery, 2003.; 111(3): 2133-2139

2 Hurst LC, Badalamente MA, Hentz VR et al. N Engl J Med, 2009; 361(10): 968-979

Inflammation and thickening of the shoulder capsule

Vállövi capsulitis

Ok: DM mellett inaktivitás? Megerőltetés? Trauma?
Autonóm neuropathia?

Patológia: tok megvastagodás, fibrosis, gyulladás¹

Prevalencia: I.típ.DM: 10-20%, II.típ.DM: 7-32%,
kontroll: 1-10% - kétoldali, a beteg korával is
összefügg

DM: fiatalabb, kevésbé fáj, de rosszabb a terápiás válasz

UH, Rtg-vizsgálat: calcificatio, rotator köpeny szakadás

Kezelés: intraarticularis/ subacromialis corticosteroid
injekció? Gyógytorna! Fizioterápia! Arthroscopia?²

¹ Silva MBG, Skare TL. Rev Bras Reumatol, 2012, 52 (4): 594-609

² Brox JI. Best Practice and Research Clinical Rheumatology, 2003; 17:33-56

Neuropathiás arthropathia

DM: 0.1-5%, tarsalis, metatarsalis ízületekben

Főleg perifériás szenzoros neuropathia esetén

Két teória: neurotraumatikus – neurovascularis

Szimpatikus denerváció – hyperaemia –

AV-shuntök megnyílnak – csont reszorpció¹

Klasszikus inflammációs tünetek

RTG: csontos sclerosis, calcifikált depozitok

Terápia: nyugalom, nyomáscsökkentés, biszfoszfonát²
(sebészet)

¹ Jeffcoate WJ, Game F, Cavanagh PR. Lancet, 2005 ; 366 (9502): 2058-61

² Balint GP, Korda J, Hangody L, Balint PV. Best Practice and Research Clin Rheumatol, 2003. 17: 87-111

DISH

DISH^{1,2}

Pathologia: enthesialis ossificatio

Kezdetben: 4, majd 2 csigolya + szimm.
perifériás enthesopathia

II.típusú DM: 13-40 % - Obesitas?

Hyperinsulinaemia, GH, IGF-1, Glc ↑

Merevség, dysphagia, neurol., perifériás

TH: analgetikumok, gyógytorna,
fizioterápia

1 Kiss C, Szilágyi M, Paksy A, Poór G Rheumatology, 2002; 41(1): 27-30

2 Mader R, Sarzi-Puttini P, Atzeni F et al. Rheumatology 2009; 48(12): 1478-81

Hyperthyreosis

1%: thyrogen acropathia - kéz
és lábujj „dobverő”

Periostitis, lágyrészduzzanat

Exophthalmus, pretibialis
myxoedema (!)

Periarthritis humeroscapularis

Myopathia, EMO-syndroma

Osteoclast-aktivitás megnő

Hypothyreosis

Arthritis: hasonlít a korai RA-hoz, fájdalom, reggeli merevség, szimmetrikus eltérések a kis ízületekben, DE nem deformál

Myxoedemas arthropathia: nagyízületi (térd) duzzanat és merevség
Synovialis vastagodás, szalaglazaság, haematoma, rtg normális

Thyroid myopathy: proximalis izomgyengeség (csípő flexorok)
polymyositis-like syndroma, izomrángások, izommerevség,
pseudohypertrophia (Hoffmann syndroma), CPK emelkedés!

Carpal tunnel syndroma: 10%

Raynaud sy. is előfordulhat

Myalgia

Pattanó ujj

Endokrin kórképek musculoskeletalis érintettsége

Hyperthyreosis: OP, fractura !! – periarthritus – myalgia, prox. izomgyengeség, hyperreflexia¹
Terápia: PTU → ANCA-asszociált vasculitis ??²

Hypothyreosis: BMD nő, fractura !! – arthralgia – myalgia, prox. izomgyengeség, alagút szindrómák³

¹ Smeek G, Karter Y, Aydin S: Clin J Physiol 2003, 46:181-86

² Jacobs EM, Hartkamp A, Kaasjager HA: Neth J Med 2003, 61:296-299

³ Lakatos P: Calcif Tissue Int 2003, 73:205-209

Endokrin kórképek musculoskeletalis érintettsége

Acromegalia: BMD nő – arthrosis, ízületi laxitas, instabilitás, DISH – carpal tunnel sy., prox.izomgyengeség¹

Hypercortisolismus: Sec. Hyperparathyreosis, OP, osteonecrosis (főleg a mellékvese CS) – (gyermekek!!) – izomatrophia, izomgyengeség²

1 Vestergaard P, Mosekilde L: Osteoporosis Int 2004, 15:155-159

2 Karavitaki N, Ioannidis G, Giannakopoulos F et al.: Clin Endocrinol (Oxf)

Reumatológia és tumorok

Tumor - paraneoplasia

Mozgásszervi kórkép - tumor

Reumatológiai th. - carcinogenesis

Tumorok és musculoskeletalis szindrómák

1. Paraneoplasziás szindrómák

(korai jelek!) – max. 2 év

2. Tumorok reumatológiai kórképekben

(prevenció! Kezelés???) – 20 év?¹

Tumorok és musculoskeletalis szindrómák

Direkt érintettség

Megváltozott immunológiai surveillance

Adverz reakció antitumor terápia során

Paraneoplasia: hormonok, peptidek, auto-
és paracrin mediátorok, antitestek,
cytotoxicus T-lymphocyták¹

¹ Naschitz JE. Curr Opin Rheumatol 2001, 13:82-88

A különböző onkológiai kórképekhez leggyakrabban társuló reumatológiai tünetek

Arthritisek

- Hypertrophiás osteoarthropathia
- Carcinoma polyarthrititis (RA-szerű)
- Relabáló polychondritis
- RS3PE-szindróma
- Palmaris fasciitis és polyarthrititis

Kötőszöveti betegségek

- Polymyositis, dermatomyositi
- Lupusszerű szindróma
- Sclerodermaszerű szindróma
- Késői megjelenésű Raynaud-szindróma

Vasculitis szindrómák

- Atípusos polymyalgia rheumatica
- Erythema nodosum
- Cryoglobulinaemiás vasculitis

Bőr- és izombetegségek

- Dermatomyositis
- Lambert–Eaton-szindró
- Palmaris fasciitis
- Panniculitis
- Eosinophil fasciitis

Metabolikus betegségek

- Kószvény
- Reflex sympathicus dystroph

Paraneoplasztikus reumatológiai kórképek

SIR – OR – Bradford Hill kritériumok

Probléma: betegszám, valószínűség,
koincidencia

**Fontos: az idült gyulladás
megfékezése!¹**

Tumor-gyanú: mit tegyünk a beteggel?

Ritka, korai jel lehet: időben felismerni!

Cost-benefit: vannak-e más tu.jelek?

Tumormarkerek? Autoantitestek?¹

SS: hypocomplementaemia–lymphoma?²
keringő monoclonalis IgG?³

Fokozott figyelem: RA, SS, SLE, PSS !

1 Solans-Laque R, Perez-Boccanegra C, Salud-Salvia et al. Lupus 2004, 13:159-164

2 Ramos-Casals M. Lupus 2004, 13:777-783

3 Brito-Zeron P, Ramos-Casals M, Nardi N et al. Medicine 2005, 84:90-97

Paraneoplasiás reumatológiai kórképek

Arthropathiák, arthritisek

Autoimmun kórképek

Vasculitisek

Csontbetegségek

Hyperuricaemia

Paraneoplasziás reumatológiai kórképek

Paraneoplasia – etiológia: ismeretlen (akár
korábban is...)

Leggyakoribb: tüdő cc., carcinoid,
pajzsmirigy rák, ovarium cc., hepatoma,
pancreas cc., lymphoma, teratomák

Malignitás susp.: atípusos klinikai kép,
terápia refrakteritás

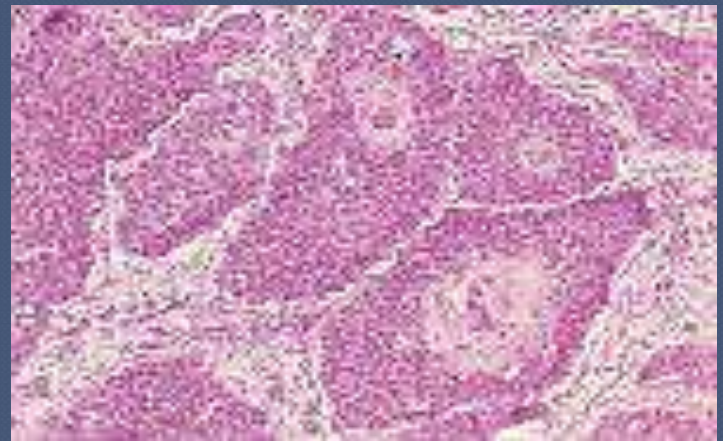
Ok? – tumorsejtek termékei, immunválasz?

Paraneoplasiás reumatológiai kórképek

Ok? – humorális faktorok: PTH-szerű peptid hypercalcaemia ; autoantitestek megjelenése

- Carcinoid: myopathia
- Tüdő cc. - GH - HOA
- Paraneoplasia: 5-60 %, 60 év felett
- Klinikum: aszimmetrikus synovitis, myalgia, láz, fogyás, hypotonia, gyengeség

Paraenoplasiás reumatológiai kórképek

Diagnosztika: képalkotók, labor (Ca, P !)

Carcinoma polyarthriti: idős – aszimmetrikus - a tu. kezelése után javul(hat)

HOA: dobverőujjak, csuklók, bokák – rtg–
mellkasi kivizsgálás!

RS3PE szindróma: idős férfi - kezek

Palmaris fasciitis, polyarthriti: váll, kéz

Erythema nodosum: 6 hónapja!

Hypertrophias arthropathia

(1) periostealis proliferatio a hosszú csontok distalis végén

(2) ízületi duzzanat, fájdalom és érzékenység

(3) ujjvégek duzzanata

Polymyositis - dermatomyositis

Skandinávia: 618 DM, 914 PM beteg¹

Tu. SIR: 3.0 –DM, 1.4 –PM

1 éven belül – Adenocc.!

Pozitív asszociáció: idős, rapid kezdet,
bőr vasculitis, láz, fogyás²

Ok: Myositis-specifikus antigének
túlexpresszáltága a tumorszövetben³

¹ Hill CI, Zhang Y, Sigurgeirsson et al. Lancet 2001, 357: 96-100

² Fiorentino D, Callen J. Evidence-based dermatology 2nd ed. Blackwell, 2003

³ Levine SM. Curr Opin Rheumatol 2006, 18:820-824

Paraneoplasiás reumatológiai kórképek

PM/DM: CAM! – idős – bőr – tüdő!

Lupus-szerű szindróma: polyserositis,
Raynaud, ANA-poz.

Scleroderma-szerű szindróma

Atípusos PMR: féloldali, We !, th.refrakter
Osteomalacia, hypercalcaemia

Eosinophil fasciitis: alsó végtagok!

Panniculitis, arthritis: bokák!

Hyperuricaemia, köszvény: cyt.th, sejtlysis

Gyulladás – szekunder tumorok

Jobb a túlélés – hosszabb kezelés

Sjögren: lymphoproliferatív kórkép (44x)

RA: lymphoproliferatív kórkép (solid?)

SLE: lymphoproliferatív kórkép

Scleroderma: tüdő-, bőr-, nyelőcső cc.

Dermatomyositis: ovarium, tüdő, gyomor cc.

RIZIKÓ: betegség aktivitása, dohányzás!

Jellegzetes reumatológiai szindrómák tumorokban

Schmidt-triász: Arthritis, nodulusok és eosinophilia – pancreas tumor

PPP-sy: Pancreas, panniculitis és polyarthritis – pancreas tumor

RS3PE: Remitting seronegative symmetrical synovitis with pitting edema – haematológiai malignitások, prostata-, emlő-, gastrointestinalis-, tüdőtumороk

Jellegzetes reumatológiai szindrómák tumorokban

Palmaris fasciitis és polyarthritiis sy:

ovarium-, gyomor-, pancreas-, tüdő-,
prostatatumor

Eosinophil fasciitis: Hodgkin-lymphoma,
myelomonocytás leukaemia, myeloma
multiplex, chronicus lymphocytás
leukaemia

Hyperthrophias osteoarthropathia:
Hodgkin-lymphoma, tüdőrák

Jellegzetes reumatológiai szindrómák tumorokban

Paraneoplasticus polyarthrititis: ritkán RA-t utánoz! – haematológiai malignitások (myelodysplasiás sy-k)

Cutan kísérvasculitis: haematológiai malignitások gyakrabban, de nincs kimondottan gyakori tumor –
ÉLETKORNAK MEGFELELŐ TUMORSZŰRÉS!

Erythema nodosum

Gaucher-kór

- herediter familiáris lipidosis
- autoszomális recesszív
- ok: β -glukocerebrozidáz hiánya
- génlokusz: 1q21
- mutáció: N370S, L444P (82 %-ban!)
- felhalmozódás: RES sejtjeiben

Gaucher-kór

I.típus: adult, krónikus, nem-neuronopathiás

- hepatosplenomegalia, hypersplenia
- lymphadenopathia

II.típus: infantilis, progresszív, neuronopathiás

- hepatosplenomegalia
- opisthotonus, szemizom-bénulás

III.típus: juvenilis, subacut neuronopathiás

- elhúzódó forma
- vérzékenység, spontán törések

Gaucher-kór

Mozgásszervi tünetek

- polyarthralgia–„csontkrízis”
(pseudoosteomyelitis)
- subacut polyarthrititis
- vérellátás ↓ - pathológiás törések, diffúz OP
- femur/humerus fej asepticus osteonecrosis
- RTG: foltos calcificatio, corticalis
megvastagodás
Erlenmeyer - deformitás

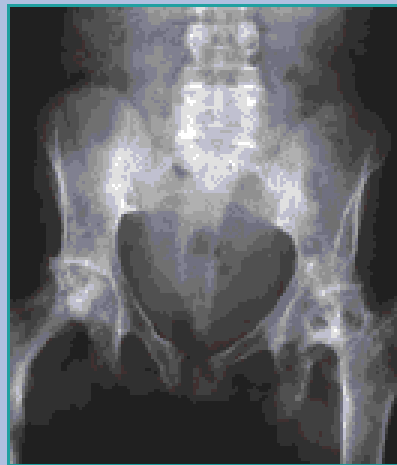

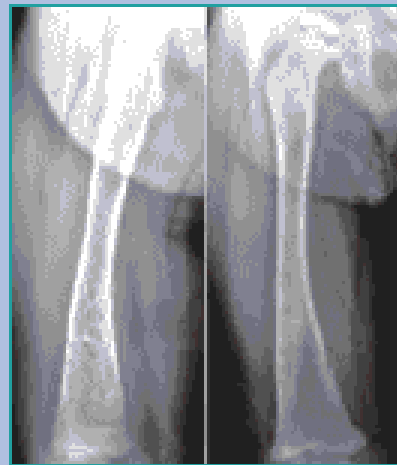
Gaucher Disease: Bone Manifestations

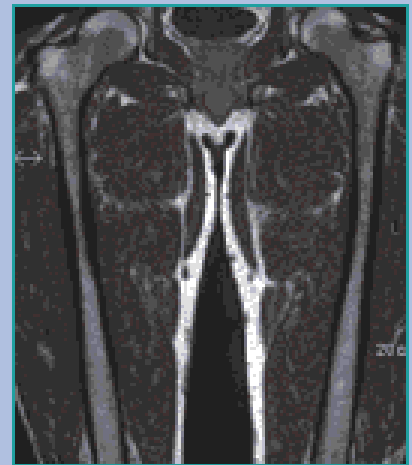
Osteopenia

Avascular necrosis
(AVN)

Erlenmeyer flask
deformity

Bone Marrow
Infiltration

Gaucher-kór

Diagnózis

- Gaucher-sejtek a csontvelőben
- csontvelő MRI
- β -glukocerebrozidáz aktivitás , savi P-áz
- hepatosplenomegalia
- szemfenéki kép: cseresznyevörös macula
- prenatalis dg. (amniocentesis, chorion-biopsia)

Gaucher- sejt

Gaucher-kór

Terápia

- tüneti kezelés: biszfoszfonátok, endoprotézis
- splenectomia
- enzimpótlás: - infúziós kezelés (Debrecen, Bp)
  - per os jirmycin (Zavesca)
- allogén csontvelő transzplantáció

Fontosabb laboreltérések

Gyorsult süllyedés: myeloma multiplex, Waldenström-macroglobulinaemia, tumorok, óriássejtes arteritis, anaemia, veseelégtelenség, infekció, elhízás, terhesség

Alacsony süllyedés: (RITKA!)
haemoglobinopathiák (pl. sarlósejtes vérszegénység)

Fontosabb laboreltérések

Megemelkedett CRP: fertőző kórképek

Anaemia: gastrointestinalis vérzés (tumor v. gyógyszer!), vas- v. B12-vit. v. folsavhiány, örökletes haemoglobinopathiák

Leukocytosis: fertőzés, haematologiai kórképek (akut ill. krónikus leukaemiák), steroid-kezelés!

Leukopenia: gyógyszerek!, kötőszöveti betegségek

Fontosabb laboreltérések

Eosinophilia: féregfertőzések, allergiás betegség, kötőszöveti betegség, Churg-Strauss-szindróma

Hypernatraemia: veseelégtelenség, diarrhoea, hyperaldoszteronizmus, diabetes insipidus, Cushing-sy

Hyponatraemia: veseelégtelenség, Addison-kór, SIADH, nephrosis syndroma, cirrhosis, szívelégtelenség

Fontosabb laboreltérések

Hyperkalaemia: uraemia, Addison-kór, aldoszteron-antagonista terápia, acidózis, haemolysis, szövetszétesés

Hypokalaemia: K-vesztő diuretikumok, gastrointestinalis veszteség, hyperaldoszteronizmus, Cushing-sy, alkalosis

Fontosabb laboreltérések

Hypercalcaemia: hyperparathyreosis (primer, secunder, terciér), D-vitamin túladagolás, sarcoidosis, csontmetastasis, osteoporosis, plasmocytoma

Hypocalcaemia: veseelégtelenség, D-vit. hiány, akut pancreatitis, osteoblastos malignoma, hypoparathyreosis, felszívódási zavar

Néhány klasszikus tünetegyüttes

Löfgren-sy: hilaris lymphadenopathia,
arthritis, erythema nodosum –
sarcoidosis

Trousseau-sy: a vena portae v. a felszínes
vénák thrombosisa – pancreas carcinoma

Lambert-Eaton-sy: myasthenia gravis-
szerű izomgyengeség – kissejtes tüdőrák,
hypothyreosis

Néhány klasszikus tünetegyüttes

Myasthenia gravis: thymoma

Cushing-sy: megemelkedett
glükokortikoid-szint – kissejtes tüdőrák

Sweet-sy: acut neutrophil dermatosis –
acut myeloid leukaemia

Köszönöm a figyelmüket!